

Öğretmenlerin Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Algı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi¹

Ceyhun SOYLU², Ahmet KAYA³

Öz

Bu araştırmada öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda betimsel tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Kahramanmaraş merkezindeki Dulkadiroğlu ve Onikişubat ilçelerinde görev yapan 292 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veri, betimsel istatistik yöntemleri, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin örgütsel belirsizliğe karşı algı düzeyleri medeni durum, cinsiyet, mezuniyet, okul türü, mezun olunan fakülte ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenine göre incelendiğinde önemli bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Yaş ve branş değişkenine göre yapılan incelemelerde ise anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılıklar sınıf öğretmenleri ile ilkökul kademesinde görev yapan öğretmenler lehinedir.

Anahtar Kelimeler: Belirsizlik, örgütsel belirsizlik, okul, örgütsel destek, algı

Investigation of Teachers' Perceptions of Organizational Uncertainty in Schools According to Various Variables¹

Abstract

In this study, it is aimed to examine teachers' perceptions of organizational uncertainty in schools according to various variables. For this purpose, descriptive survey model was used. The sample of the study consists of 292 teachers working in Dulkadiroğlu and Onikişubat districts in the center of Kahramanmaraş. The data obtained in the study were analyzed with descriptive statistical methods, one-way analysis of variance (ANOVA) and independent sample t-test. According to the results of the research, when the perception levels of teachers towards organizational uncertainty were examined according to the variables of marital status, gender, graduation, school type, graduated faculty and the number of teachers in the school, it was seen that there was no significant difference. In the examinations made according to age and branch variable, it was concluded that there was a significant difference. These differences are in favor of classroom teachers and primary school teachers.

Key Words: Uncertainty, organizational uncertainty, school, organizational support, perception

Makale Geçmişi

Geliş: 01.09.2022

Kabul: 10.12.2022

Yayın: 31.12.2022

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Önerilen Atf

Soylu, C. ve Kaya, A. (2022). Öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Liderlikte Mükemmellik Arayışı Dergisi (ULMAD)*, 2(2), 2-14.

¹Bu çalışma 20.09.2021-15.02.2022 tarihleri arasında KSÜ Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalında, Prof. Dr. Ahmet Kaya danışmanlığında hazırlanan Tezsiz Yüksek Lisans Projesinden üretilmiştir

²Sorumlu yazar: Öğretmen, MEB, Kahramanmaraş, ceyhunsoylu_42@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-4285-7646

³Prof. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Kahramanmaraş-Türkiye, akaya574@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-8899-9178

Giriş

İnsanlar yaşadıkları coğrafya üzerinde sürekli değişim ve bu değişime tepki göstererek yaşamlarını devam ettirmektedir. İnsanların bir araya gelerek oluşturdukları bu örgütlerde etkileşim kurarak, işbirliği içinde örgütleri işlevsel hale getirdikleri görülmektedir. Eğitim ise bu değişim ve etkileşim süreçleri içerisinde dünyaya uyum sağlayabilmenin en etkili yolunu oluşturmaktadır. Okulların, eğitimin en etkili ve vazgeçilmez bir unsuru olarak değişen dünya düzeninde kendini sürekli yenilemesi gerektiği düşünüldüğünde; okullar bazı durumlarda belirsizlik yaşamaktadır. Okulların yaşadığı bu belirsizlik durumlarından en az hasarla çıkması eğitim ve öğretim açısından önem arz etmektedir.

Örgütlerde ortaya çıkan en temel problemlerden biri belirsizlik durumlarıdır. Belirsizlik, yaşantımızın her evresinde olabilecek olumsuz durumlardan bir tanesidir. Örgütler istedikleri hedeflere ulaşmak için hiçbir zaman belirsizliğe düşmek istemezler. Belirsizlikle karşı karşıya kaldıklarında ise belirsizliği ortadan kaldırmak için çeşitli yöntemlere başvurmak zorunda kalırlar. Kullandıkları bu yöntemler belirsizliği ortadan kaldırmak için yarar sağlıyorsa; örgüt değişime ayak uydurup planladığı şekilde yoluna devam edebilmektedir. Eğer kullandığı yöntem belirsizliği ortadan kaldırmak için fayda sağlamıyor ve çözüm üretmiyorsa örgüt, yöntemi farklılaştırmak zorunda kalmakta ve değişime tepki veremez duruma düşmektedir. Böyle durumlarda; Tınaztepe (2010) ve Polat'ın (2015) belirttikleri gibi örgütün mücadele gücü azalmakta ve örgüt belirsizliğe düşmektedir. Örgütlerde meydana gelen bu belirsizliğe örgütsel belirsizlik denmektedir. Örgütsel belirsizlik örgütlerde meydana gelen belirgin ve karmaşık süreçler, neyin nasıl yapılacağına bilinmemesi ve karmaşanın oluşmasına sebebiyet vermektedir.

Örgütlerin temel amacı içinde bulunduğu şartlar içerisinde varlıklarını devam ettirebilmektir. Bu nedenle örgütlerin varlıklarını devam ettirebilmek gibi bir mecburiyetleri vardır. Bernard'ın tanımına göre örgütlerin var olması için (Akt. Aydın, 1986, 2);

1. Birbiriyle iletişimde bulunan bireylere,
2. Amacın gerçekleştirilmesine katkıda bulunma isteğine ve
3. Gerçekleştirilmesi gereken bir amaca ihtiyaç vardır.

Yukarıda belirttiğimiz amaçlarla örgütler için gerçekleştirilebilecek ortak bir amaç çerçevesi oluşturmak istersek; istekli ve yeterli sayıda bireylerin isteklerini karşılıyor ise yeterli bir amaç, amaçlarını gerçekleştiriyor ise etkili bir amaç olduğunu söyleyebiliriz. Bir örgütün faaliyetini sürdürebilmesi için ihtiyaçlara cevap verebilen ve yeterli donanım ve güce sahip olan bir örgüt olması gerekir (Aydın, 2000, 223). Bir örgütün gücü; toplumun ihtiyaçlarını karşılıyor olmasına, örgütsel yapının etkisine, elde bulunan kaynakların yeterliliğine, teknolojik gelişmelere, nitelikli iş gücü gibi koşullar gerektirse de, insan ögesine de gerekli önem verilmelidir. Eğer insanın gereksinimleri ve beklentileri dikkate alınmaz ise o sistemin verimliliği garanti edilemez (Celep, 1998, 56). Bu değerlendirmeleri de göz önüne alarak örgütün etkili olabilmesi amaçlarını gerçekleştirmek isteğine ve yeterliliğine bağlıdır.

Günümüzde, toplumsal yaşamı oluşturan ve sosyal hayatın en önemli örgütlerinden bir tanesi olan okullar, eğitim ve öğretimin gerçekleştirildiği, belli bir plan ve program çerçevesinde insanların eğitim ihtiyaçlarının karşılandığı eğitim kurumlarıdır. Okullar görevlerine etkili ve verimli bir şekilde devam edebilmek için değişime ayak uydurmalı, karmaşıklığa sebep olan faktörleri çözüme kavuşturmalı ve çalışanların motivasyonlarını her zaman yüksek tutmalıdır. Ancak, okullar bazen problem yaratan, karışıklığa sebep olan ve okulun akademik ve sosyal başarısını etkileyen belirsizlik durumları ile karşı karşıya kalmaktadır. Arslan (2013), Helsing (2017) ve Smithson (2008) çalışmalarında ifade ettikleri gibi okulların verimli ve etkili çalışmalarını engelleyen en önemli faktör belirsizliktir. Çevreyle açık, etkileşim halinde olan okulların yanı sıra, eğitim sistemimiz, bunun yanında yönetim anlayışımız da belirsizlikten önemli oranda etkilenmektedir. Okullar bu belirsizlik durumlarından kurtulmak için belli dönemlerde çeşitli yöntemler kullanmaktadır. Ancak her zaman geçerli yöntemlerin okullardaki belirsizliği çözdüğü varsayılmamalıdır. Her kurumun belli durumlarda izleyeceği çok sayıda yol bulunmakla beraber okulların da varlığını, başarısını ve istikrarını etkileyecek birçok belirsiz etken vardır (Radford, 2006). Bunlardan bazıları bilgi eksikliği, rastgelelik, karmaşıklık, değişim olarak belirtilir (Arslan, 2013). Okulların belirtilen etkenlerle baş edebilmeleri için yöneticilerin örgütleri

tanımları ve işin içine katmaları önem arz etmektedir. Okul örgütlerinde bireylerin kişilik özellikleri, yaş, cinsiyet, tecrübe gibi birden fazla özellikleri bulunduğu için her bir bireyin olaylara bakış açısı farklılık gösterebilmektedir. Okulları sosyal çevrenin bir yansıması olarak düşündüğümüzde okul örgütleri belirsizlik durumlarında o sosyal çevreyi de dikkate alarak çözüm üretmelidirler.

Belirsizliğin Tanımı

Toplumların bir arada yaşamaları ve değişen yaşam şartlarına uyum sağlayabilmeleri bazı olumsuzlukları beraberinde getirmiştir. Hem insanlar hem toplumlar, bu değişimlerden dolayı ya da dolaysız yünden doğrudan etkilenmişlerdir. Belirsizlikler örgütü oluşturan bireylerde karmaşa, kaos, huzursuzluk gibi performansı düşüren olumsuzluklar yaratmaktadır. Belirsizlik hem bireysel hem de örgütsel doğrultuda olumsuzluklar yaratıp karmaşaya neden olmaktadır. Milliken 1987 yılında yaptığı çalışmada belirsizliği; bireylerin olası durumlarda sonuçları doğru tahmin edememeleri olarak ifade etmiştir. Sarı ve Dağ, 2009 yılındaki çalışmalarında ise belirsizliği; insanın üzerinde olumsuz etki oluşturan, kötü sonuçlar doğuracak endişeler yaratan ve olumsuzluklar bırakan bir kavram olarak tanımlamıştır. Belirsizliği olumsuz bir kavram olarak düşünürsek gelecekle ilgili vereceğimiz kararların sağlıklı olamayacağını bilmeliyiz. Olayların sonuçlarını önceden görememe ve olayların ortaya çıkaracağı sonuçları tahmin edememe belirsizliktir (Dovers vd., 2008). Belirsizlik her açıdan bakıldığında insanda huzursuzluk yaratmaktadır. Geleceğimizle ilgili sağlıklı kararlar verebilmek için belirsizlik durumunun olmadığı, anlaşılır ve güvenilir ortamların ve durumların olması gerekmektedir.

Bu araştırmada, öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin saptanması ve bu düzeylerin belirli demografik değişkenler açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Belirtilen genel amaç çerçevesinde alt problemler aşağıda sıralanmıştır:

1. Öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri nedir?
2. Öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri; a- medeni durum, b- yaş, c- cinsiyet, d- okul türü, e- mezuniyet, f- okuldaki öğretmen sayısı, g- mezun olunan fakülte türü ve h- branş değişkenlerine göre belirgin bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın genel amacına uygun olarak kullanılan araştırma yöntemi nicel araştırma yöntemidir. Öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algılarının tespitinde nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli kullanılarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli; çok sayıda katılımcıyla çalışılan konularda, katılımcıların o konuya dair tutumlarını ve algılarını belirlemek üzere tasarlanan araştırma modelidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017, 184).

Evren ve Örneklem

Öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algılarının ne düzeyde olduğunun belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmanın evreni 2021-2022 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş ilinin merkez ilçeleri olan Onikişubat ve Dulkadiroğlu ilçelerinde görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Evren büyüklüğünün hesaplanabilmesi için Onikişubat İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile Dulkadiroğlu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün internet siteleri ziyaret edilmiş olup 9.289 öğretmenin araştırmanın evrenini oluşturduğu tespit edilmiştir. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesi için Nunnally'e (1978) göre ölçekte yer alan maddelerin toplam sayısının 10 katı olması tavsiye edilmiştir (Akt. Ergene, 2020). Araştırmada kullanılan ölçeğin 25 madde olması dolayısıyla 250 örneklem büyüklüğünün yeterli olması gerekmektedir. Evreni temsil edebilecek büyüklükte bir örnekleme ulaşabilmek için basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit seçkisiz örnekleme yönteminde örneklemdaki her birime eşit seçilme imkanı verilmesi söz konusudur (Büyüköztürk, vd., 2017, 88). Bu kapsamda okullara verilen 300 anket ve ölçek formundan 292 adet dönüş sağlanmıştır. Tablo 1'de 292 katılımcıya ait demografik bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan 292 öğretmenin Tablo 1'de yer alan demografik bilgilere göre cinsiyet değişkeninde katılımcıların 131'i (%44,9) kadın; 161'i (%55,1) erkektir. 292 öğretmenin 181'i (%62,0) evli iken; 111 (%38,0) bekarıdır. Yaş değişkeni ele alındığında; öğretmenlerin 103'ü (%35,3) 30 yaş

altında; 152'si (%52,1) 31-40 yaş arasında; 37'si (%12,7) 41-50 yaş arasındadır. 51 yaş ve üzeri grubuna işaretleme yapılmadığı için bu grup aralığında öğretmenin olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu grup için herhangi bir analiz gerçekleştirilmemiştir. Mezuniyet değişkeni incelendiğinde; lisans mezunu olan 267 (%91,4) öğretmen; lisansüstü mezunu olan ise 25 (%8,6) öğretmen bulunmaktadır. 292 öğretmenden 243'ü (%83,2) eğitim fakültesi mezunu; 49'u (%16,8) diğer fakültelerden mezun olduğunu beyan etmiştir. Araştırmaya katılan 292 öğretmenden 100'ü (%34,2) ilkokulda; 118'i (%40,4) ortaokulda; 66'sı (%22,6) ise lisede görev yapmaktadır. Okul türü demografik değişkeninde 8 katılımcı soruyu yanıtlamamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çalıştıkları okullardaki öğretmen sayısına bakıldığında 292 öğretmenin 60'ının (%20,5) okulunda 1-10 arası öğretmen; 72'sinin (%24,7) okulunda 11-20 arası öğretmen; 64'ünün (%21,9) okulunda 21-30 arası öğretmen; 96'sının (%32,9) okulunda 31 ve üstü sayıda öğretmen bulunmaktadır. Branş değişkeni incelendiğinde branşı anasınıfı olan 38 (%13,0) öğretmen; sınıf öğretmeni olan 80 (%27,4) öğretmen; branş öğretmeni olan 174 (%59,6) öğretmen olduğu görülmektedir.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kategoriler	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	131	44,9
	Erkek	161	55,1
	Toplam	292	100,0
Medeni Durum	Evli	181	62,0
	Bekâr	111	38,0
	Toplam	292	100,0
Yaş	30 yaş altı	103	35,3
	31-40 yaş	152	52,1
	41-50 yaş	37	12,7
	51 yaş ve üzeri	0	0,0
	Toplam	292	100,0
Mezuniyet	Lisans	267	91,4
	Lisansüstü	25	8,6
	Toplam	291	100,0
Mezun Olunan Fakülte	Eğitim Fakültesi	243	83,2
	Diğer	49	16,8
	Toplam	292	100,0
Okul Türü	İlkokul	100	34,2
	Ortaokul	118	40,4
	Lise	66	22,6
	Boş	8	2,7
	Toplam	292	97,3
Okuldaki Öğretmen Sayısı	1-10	60	20,5
	11-20	72	24,7
	21-30	64	21,9
	31 ve üstü	96	32,9
	Toplam	292	100,0
Branş	Anasınıfı Öğretmeni	38	13,0
	Sınıf Öğretmeni	80	27,4
	Branş Öğretmeni	174	59,6
	Toplam	292	100,0

Veri Toplama Aracı

Öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmada katılımcılara iki bölümden oluşan anket ve ölçek formu verilmiştir. Anket formunda yer alan bilgiler öğretmenleri bazı özellikler yönünden tanıyarak araştırmanın fark analizlerinde bağımsız değişken olarak kullanılması için sorulan sorulardır. Ölçek formu ise araştırmanın fark analizlerinde bağımlı değişkeni oluşturan Toytok ve Yavuz (2020) tarafından geliştirilmiş olan "Okullardaki Örgütsel Belirsizlik Ölçeği"dir.

Anket formunda "Cinsiyetiniz nedir?", "Medeni durumunuz nedir?", "Yaşınız nedir?", "Mezuniyetiniz nedir?", "Mezun olduğunuz fakülte türü nedir?", "Çalıştığınız okul türü nedir?", "Çalıştığınız kurumdaki öğretmen sayısı nedir?" ve "Branşınız nedir?" soruları yer almaktadır. Bu

sorular araştırmacı tarafından oluşturulmuş olup analizlerde kolaylık olması açısından eşit aralıklı değerler belirlenmiştir.

Toytok ve Yavuz (2020) tarafından geliştirilen olan ‘‘Okullardaki Örgütsel Belirsizlik Ölçeği’’nde öğretmenlere yöneltilen 25 madde bulunmaktadır. Ölçekte ‘‘Örgütsel Olumsuzluklar’’, ‘‘Yönetsel Uygulamalar’’ ve ‘‘Bireysel Olumsuzluklar’’ şeklinde 3 boyut bulunmaktadır. Ölçek, (1) *Hiç Katılmıyorum* ile (5) *Tamamen Katılıyorum* u seçenekleri arasında yer alan 5’li Likert yapısından oluşmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması yüksek düzeyde örgütsel belirsizlik; düşük olması ise düşük düzeyde örgütsel belirsizlik göstergesi olarak kabul edilmektedir (Toytok ve Yavuz, 2020). Ölçekte toplam puan hesaplanabilmektedir ve alınabilecek en yüksek puan 125 iken; en düşük puan 25 olarak hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalar sonrasında yorumlamalar için ölçeğin 5’li Likert yapısından yararlanarak (5-1=4; 4/5=0,80) hesaplaması yapılmış ve düzey aralıkları ortaya çıkarılmıştır. Buna göre; 1,00-1,79 aralığı *Hiç Katılmıyorum* düzeyi; 1,80-2,59 aralığı *Katılmıyorum* düzeyi; 2,60-3,39 aralığı *Orta Düzeyde Katılıyorum* düzeyi; 3,40-4,19 aralığı *Katılıyorum* düzeyi; 4,20-5,00 aralığı *Tamamen Katılıyorum* düzeyi şeklinde belirlenmiştir.

Okullardaki Örgütsel Belirsizlik Ölçeği’nin geliştirme çalışmasını yapan Toytok ve Yavuz (2020) ölçek geliştirme aşamalarından olan geçerlik ve güvenirlik analizlerini gerçekleştirmiştir. Ölçeği geliştirmek için öncelikle 47 maddelik soru havuzu oluşturulmuş, daha sonra 39 maddeye indirilmiş ve 564 katılımcıya uygulanan ölçek verileri ile yapı geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ile ortaya çıkan yapının kontrol edilmesi amacıyla Doğrlayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmış, iyim uyum endeksleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Toytok ve Yavuz, 2020).

Toytok ve Yavuz (2020) tarafından Okullardaki Örgütsel Belirsizlik Ölçeği’nin güvenirlik analizi kapsamında yapılan Cronbach’s Alpha değerleri ölçeğin tüm alt boyutlarında incelenmiştir. Yönetsel Uygulamaların Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,93; Örgütsel Olumsuzlukların Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,76; Bireysel Olumsuzlukların Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise 0,85 olarak hesaplanmıştır. Bu alışma kapsamında alt boyutlarda ve ölçek genelinde yapılan Alpha katsayılarının hesaplanması sonucunda Yönetsel Uygulamaların Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,97; Örgütsel Olumsuzlukların Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,88; Bireysel Olumsuzlukların Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise 0,91 olarak hesaplanmıştır. Ölçek genelinde hesaplanan güvenirlik analizi doğrtusunda hesaplanan iç tutarlık katsayısı (Cronbach’s Alpha) ise 0,92’dir. Hesaplamalar sonucunda bu değerin 0,70’ten büyük olduğu görülmektedir. Büyüköztürk ve diğerlerine (2017) göre iç tutarlık katsayısının 0,70’in üzerinde olması güvenirlik düzeyinin yeterli olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla; ölçek alt boyutlarında ve ölçek genelinde yeterli düzeyde güvenirlik değerlerinin olduğu kabul edilmektedir.

Verilerin Analizi

Öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin belirlenmesi ve bu düzeyin çeşitli değişkenlere göre incelenmesinin araştırıldığı bu çalışmada verilerin analizi kısmında SPSS 22.0 analiz programından faydalanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yanıtladıkları anket sorularının analizinde frekans ve yüzde alma yöntemleri uygulanmıştır. Ayrıca; aritmetik ortalama, standart sapma gibi istatistiksel hesaplama yöntemleri uygulanmıştır.

Araştırmanın alt problemlerinde yer alan fark analizleri sorularının yanıtlanmasında hangi analiz yöntemlerinin kullanılacağına karar vermek için verilerin normallik varsayımları kontrol edilmiştir. Buna göre; ölçek genelinde basıklık arpıklık değerleri ile bu değerlerin standart hataları incelenmiştir. Ölçek alt boyutlarında ve ölçek genelinde hesaplanan arpıklık-basıklık değerlerinin $\pm 1,5$ arasında yer almasından dolayı normallik varsayımlarının ilkinin karşılandığı görülmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Normallik testlerinden olan Kolmogorov-Smirnov ile Shapiro-Wilk değerlerinin normallik varsayımın karşılanması için p değerinin 0,05’ten büyük olması gerekmektedir (Can, 2017). Ölçek alt boyutlarında ve ölçek toplamında hesaplanan normallik testleri değerlerinin tümünde $p = 0,00$ değerindedir. Buna göre $p < 0,05$ sonucunun ortaya çıkmasından dolayı bu varsayımın karşılanmadığı görülmüştür.

Ölçek verilerinin normal dağılıma sahip olup olmadığının kontrollerinden bir diğeri de verilerin dağılımına ait grafiklerin incelenmesidir. Buna göre; Histogram Grafiği, Q-Q Plot Grafiği ve Box

Grafiği incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda grafiklerde bazı değişkenler için uç değerlerin olduğu gözlenmiştir. Buna göre bazı kategorik değişkenlerdeki grupların frekanslarında ortaya çıkan farklılıklar dolayısıyla normal dağılım varsayımlarının karşılanmadığı görülmektedir. Dolayısıyla incelenen değişkenlerden cinsiyet, medeni durum ve öğretmenlerin çalıştıkları okullardaki öğretmen sayısı değişkenleri parametrik analiz yöntemleri ile analiz edilirken; yaş, mezuniyet, mezun olunan fakülte türü, çalışılan okul türü ve branş değişkenlerinden non-parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Buna göre; parametrik analiz yöntemlerinde ikili gruplar olduğu durumlarda bağımsız örneklem t-testi; kategorik değişkenlerde ikiden fazla grup olduğunda ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile analizler yapılmıştır. Non-parametrik analiz yöntemlerinde ikili gruplar olduğu durumlarda Mann-Whitney U; ikiden fazla grubun olduğu durumlarda Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Kruskal-Wallis H testi ile yapılan analizlerde gruplar arasında ortaya çıkan anlamlı farklılığın hangi ikili gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek için Bonferroni çoklu karşılaştırma analizinden faydalanılmıştır. Analiz sonuçlarının anlamlılık yorumunda anlamlılık düzeyi $p = 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu kısmında genel amaç ve alt amaçlar kapsamında sorulara cevap aranmaktadır. Öğretmenlerin örgütsel belirsizlik düzeyleri ve bu belirsizlik düzeylerinin cinsiyet, medeni durum, yaş, mezuniyet, mezun olunan fakülte türü, okul türü, okuldaki öğretmen sayısı ve branş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı incelenmektedir.

Öğretmenlerin Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Algı Düzeylerinin İncelenmesi

“Öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizlik algıları ne düzeydedir ?” sorusu kapsamında ölçek maddelerine verilen yanıtlara ilişkin analiz sonuçlarına Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2

Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Öğretmenlerin Algı Düzeylerinin Betimleyici İstatistiksel Bilgileri

Boyutlar	n	\bar{X}	Ss	Düzye
Örgütsel Olumsuzluk	292	2,35	0,72	Katılmıyorum
Yönelimsel Uygulamalar	292	3,12	0,74	Orta Düzeyde Katılıyorum
Bireysel Olumsuzluk	292	2,30	0,74	Katılmıyorum
Toplam	292	2,80	0,52	Orta Düzeyde Katılıyorum

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri tüm ölçek alt boyutları ve ölçek genelinde betimleyici istatistik analizleri doğrultusunda incelenmiştir. Buna göre Tablo 2’deki bilgiler doğrultusunda örgütsel olumsuzluklar boyutunda yapılan hesaplamalar ($\bar{X}=2,35$; $Ss=0,72$) katılmıyorum düzeyindedir. Yönelimsel uygulamalar alt boyutunda yapılan hesaplamalar ($\bar{X}=3,12$; $Ss=0,74$) orta düzeyde katılıyorum aralığına denk gelmektedir. Bireysel olumsuzluklar boyutunda ($\bar{X}=2,30$; $Ss=0,74$) katılmıyorum düzeyindedir. Ölçek toplamında yapılan hesaplamalar kapsamında ($\bar{X}=2,80$; $Ss=0,52$) değerleri orta düzeyde katılıyorum düzeyinde olarak bulunmuştur. Ölçek boyutları ve ölçek genelinde yapılan incelemeler sonrasında ölçek maddelerine yönelik yapılan analiz sonuçlarına göre en düşük ortalama değere sahip olan 25. maddedeki “Okulumda karşılaştığım belirsizlik durumları bende şok etkisi yaratır.” ifadesidir ($\bar{X}=2,00$; $Ss=0,86$). En yüksek ortalama değere sahip olan madde ise; 20. maddedeki “Bence çalıştığım okulda örgüt kültürü hissedilir.” ifadesidir ($\bar{X}=3,26$; $Ss=0,90$).

Öğretmenlerin Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Algı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

“Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri belirgin bir farklılık göstermekte midir?” sorusunu yanıtlayabilmek amacıyla ölçek maddelerine verilen yanıtlara göre parametrik testlerden olan bağımsız örneklem t-testi yapılmış ve sonuçları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3’te öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre t-testi analiz sonuçları yer almaktadır. Buna göre ölçek toplamında [$t_{(290)} = -1,16$; $p >$

0,05]; örgütsel olumsuzluklar boyutunda [$t_{(290)} = -1,01$; $p > 0,05$]; yönetsel uygulamalar boyutunda [$t_{(290)} = -1,07$; $p > 0,05$] ve bireysel olumsuzluklar boyutunda [$t_{(290)} = 0,06$; $p > 0,05$] değişkenin grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 3

Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Öğretmenlerin Algı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Örgütsel Olumsuzluk	Kadın	131	2,30	0,76	290	-1,01	0,31
	Erkek	161	2,39	0,68			
Yönetsel Uygulamalar	Kadın	131	3,07	0,76	290	-1,07	0,28
	Erkek	161	3,16	0,72			
Bireysel Olumsuzluk	Kadın	131	2,30	0,77	290	0,06	0,94
	Erkek	161	2,29	0,72			
Toplam	Kadın	131	2,76	0,57	290	-1,16	0,24
	Erkek	161	2,83	0,48			

Öğretmenlerin Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Algı Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre İncelenmesi

“Öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri belirgin bir farklılık göstermekte midir?” araştırma sorusu kapsamında katılımcıların yanıtları doğrultusunda analiz bulgularına Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4

Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Öğretmenlerin Algı Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Boyutlar	Medeni Durum	n	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Örgütsel Olumsuzluk	Evli	181	2,33	0,98	290	-0,65	0,51
	Bekâr	111	2,38	0,78			
Yönetsel Uygulamalar	Evli	181	3,07	0,76	290	-1,27	0,20
	Bekâr	111	3,19	0,69			
Bireysel Olumsuzluk	Evli	181	2,27	0,77	290	-0,69	0,49
	Bekâr	111	2,34	0,69			
Toplam	Evli	181	2,76	0,53	290	-1,45	0,14
	Bekâr	111	2,86	0,52			

Tablo 4’te öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin medeni durum değişkenine göre t-testi analiz sonuçları yer almaktadır. Buna göre ölçek toplamında [$t_{(290)} = -1,45$; $p > 0,05$]; örgütsel olumsuzluklar boyutunda [$t_{(290)} = -0,65$; $p > 0,05$]; yönetsel uygulamalar boyutunda [$t_{(290)} = -1,27$; $p > 0,05$] ve bireysel olumsuzluklar boyutunda [$t_{(290)} = -0,69$; $p > 0,05$] değişkenin grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Algı Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre İncelenmesi

“Öğretmenlerin yaş değişkenine göre okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri belirgin bir farklılık göstermekte midir?” araştırma sorusu kapsamında verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle non-parametrik analiz yöntemlerinden olan Kruskal-Wallis-H testi ile analizler gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5 öğretmenlerin örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin yaş değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi analiz sonuçlarını göstermektedir. Sonuçlar incelendiğinde örgütsel olumsuzluklar [$\chi^2_{(2)}=0,95$; $p > 0,05$] ile yönetsel uygulamalar [$\chi^2_{(2)}= 3,77$; $p > 0,05$] boyutlarında istatistiksel açıdan gruplar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık yoktur. Ancak bireysel olumsuzluk alt boyutu [$\chi^2_{(2)}=7,25$; $p < 0,05$] ile ölçek toplamında [$\chi^2_{(2)}= 7,67$; $p < 0,05$] gruplar arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir.

Tablo 5

Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Öğretmenlerin Algı Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Boyutlar	Yaş	n	\bar{X}	Ss	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Fark	
Örgütsel Olumsuzluk	1	30 ve altı	103	2,40	0,74	152,99	2	0,95	0,62	-
	2	31-40 yaş	152	2,33	0,71	143,13				
	3	41-50 yaş	37	2,30	0,66	142,28				
Yönetmel Uygulama	1	30 ve altı	103	3,23	0,75	157,09	2	3,77	0,15	-
	2	31-40 yaş	152	3,03	0,70	137,33				
	3	41-50 yaş	37	3,16	0,83	154,70				
Bireysel Olumsuzluk	1	30 ve altı	103	2,39	0,72	157,51	2	7,25	0,02*	1-2
	2	31-40 yaş	152	2,20	0,75	134,14				2-3
	3	41-50 yaş	37	2,44	0,70	166,59				
Ölçek Toplam	1	30 ve altı	103	2,89	0,54	161,88	2	7,67	0,02*	1-2
	2	31-40 yaş	152	2,73	0,49	133,44				
	3	41-50 yaş	37	2,84	0,56	157,35				

Bireysel olumsuzluklar alt boyutu ile ölçek toplamında ortaya çıkan anlamlı farklılığın hangi ikili gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek için Bonferroni Çoklu Karşılaştırma Analizi gerçekleştirilmiştir. Çıkan sonuçlara göre bireysel olumsuzluklar boyutunda; 30 yaş ve altı-31-40 yaş arası ikili grubu ile 31-40 yaş arası-41-50 yaş arası ikili grupları arasında anlamlı farklılık vardır. 30 yaş ve altı-31-40 yaş arası ikili grubunda ortaya çıkan anlamlı farklılık 30 yaş ve altı grubunun lehinedir. 31-40 yaş arası-41-50 yaş arası ikili grupları arasında ortaya çıkan anlamlı farklılık sıra ortalamaları dikkate alındığında 41-50 yaş arasındaki grubun sıra ortalamasının daha fazla olması sebebiyle bu grubun örgütsel belirsizlik düzeyi daha yüksektir denebilir. Ölçek toplamında ortaya çıkan anlamlı farklılık Bonferroni Çoklu Karşılaştırma Analizi sonuçlarına göre 30 yaş altı-31-40 yaş arası ikili grupları arasındadır. Buna göre; 30 yaş altı olan öğretmenlerin örgütsel belirsizlik algı düzeyleri 31-40 yaş arasındaki öğretmenlerin algı düzeylerine göre daha fazladır.

Öğretmenlerin Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Algı Düzeylerinin Mezuniyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmenlerin mezuniyet değişkenine göre okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri belirgin bir farklılık göstermekte midir?" sorusu kapsamında verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle non-parametrik analiz yöntemlerinden olan Mann-Whitney U testi ile analizler gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6

Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Öğretmenlerin Algı Düzeylerinin Mezuniyet Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	Mezuniyet	n	\bar{X}	Ss	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Örgütsel Olumsuzluk	Lisans	267	2,34	0,73	145,19	38766,00	2988,00	0,38
	Lisansüstü	25	2,46	0,51	160,48	4012,00		
Yönetmel Uygulamalar	Lisans	267	3,13	0,74	147,35	39342,00	3111,00	0,57
	Lisansüstü	25	3,02	0,70	137,44	3436,00		
Bireysel Olumsuzluk	Lisans	267	2,31	0,75	147,37	39346,50	3106,50	0,56
	Lisansüstü	25	2,20	0,64	137,26	3431,50		
Ölçek Toplam	Lisans	267	2,81	0,53	147,65	39422,50	3030,50	0,44
	Lisansüstü	25	2,74	0,48	134,22	3355,50		

Tablo 6'da öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin mezuniyet değişkenine göre Mann-Whitney U testi analiz sonuçları yer almaktadır. Sonuçlar incelendiğinde örgütsel olumsuzluklar boyutunda ($U=2988,00$; $p > 0,05$); yönetmel uygulamalar boyutunda ($U=3111,00$; $p > 0,05$); bireysel olumsuzluklar boyutunda ($U=3106,50$; $p > 0,05$) ve ölçek toplamında ($U=3030,50$; $p > 0,05$) istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.

Öğretmenlerin Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Algı Düzeylerinin Mezun Olunan Fakülte Türüne Göre İncelenmesi

“Öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri belirgin bir farklılık göstermekte midir?” sorusu kapsamında verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle non-parametrik analiz yöntemlerinden olan Mann-Whitney U testi ile analizler gerçekleştirilmiş ve sonuçlara Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7

Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Öğretmenlerin Algı Düzeylerinin Mezun Olunan Fakülte Türü Değişkenine Göre Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Boyutlar	Fakülte	n	\bar{X}	Ss	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Örgütsel Olumsuzluk	Eğitim F.	243	2,36	0,71	147,21	35771,00	5782,00	0,74
	Diğer	49	2,30	0,77	143,00	7007,00		
Yönetsel Uygulamalar	Eğitim F.	243	3,13	0,73	146,65	35636,50	5916,50	0,94
	Diğer	49	3,06	0,80	145,74	7141,50		
Bireysel Olumsuzluk	Eğitim F.	243	2,31	0,75	147,17	35763,50	5789,50	0,75
	Diğer	49	2,24	0,71	143,15	7014,50		
Ölçek Toplam	Eğitim F.	243	2,81	0,52	147,67	35883,00	5670,00	0,59
	Diğer	49	2,74	0,55	140,71	6895,00		

Tablo 7’de öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin mezun olunan fakülte türü değişkenine göre Mann-Whitney U testi analiz sonuçları yer almaktadır. Sonuçlar incelendiğinde örgütsel olumsuzluklar boyutunda ($U=5782,00$; $p > 0,05$); yönetsel uygulamalar boyutunda ($U=5916,50$; $p > 0,05$); bireysel olumsuzluklar boyutunda ($U=5789,50$; $p > 0,05$) ve ölçek toplamında ($U=5670,00$; $p > 0,05$) istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.

Öğretmenlerin Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Algı Düzeylerinin Okul Türü Değişkenine Göre İncelenmesi

“Öğretmenlerin mezun olunan fakülte değişkenine göre okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri belirgin bir farklılık göstermekte midir?” sorusu kapsamında verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle non-parametrik analiz yöntemlerinden olan Kruskal-Wallis H testi ile analizler gerçekleştirilmiş ve sonuçlara Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8

Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Öğretmenlerin Algı Düzeylerinin Okul Türü Değişkenine Göre Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Boyutlar	Okul türü	n	\bar{X}	Ss	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p
Örgütsel Olumsuzluk	İlkokul	100	2,39	0,73	145,35	2	2,22	0,32
	Ortaokul	118	2,30	0,73	134,53			
	Lise	66	2,42	0,66	152,42			
Yönetsel Uygulama	İlkokul	100	3,11	0,70	138,41	2	1,14	0,56
	Ortaokul	118	3,12	0,72	140,78			
	Lise	66	3,21	0,77	151,78			
Bireysel Olumsuzluk	İlkokul	100	2,43	0,76	153,48	2	3,08	0,21
	Ortaokul	118	2,25	0,74	134,22			
	Lise	66	2,26	0,65	140,67			
Ölçek Toplam	İlkokul	100	2,83	0,48	141,88	2	0,95	0,62
	Ortaokul	118	2,78	0,53	138,45			
	Lise	66	2,86	0,48	150,69			

Tablo 8’de yer alan bilgiler öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin çalışılan okul türü değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi analiz sonuçlarını göstermektedir. Sonuçlar incelendiğinde örgütsel olumsuzluklar boyutunda [$\chi^2_{(2)}=2,22$; $p > 0,05$]; yönetsel uygulamalar

boyutunda [$\chi^2_{(2)}= 1,14; p> 0,05$]; bireysel olumsuzluklar boyutunda [$\chi^2_{(2)}= 3,08; p> 0,05$] ve ölçek toplamında [$\chi^2_{(2)}= 0,95; p> 0,05$] istatistiksel açıdan gruplar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık yoktur.

Öğretmenlerin Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Algı Düzeylerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre İncelenmesi

“Öğretmenlerin okuldaki öğretmen sayısına göre okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri belirgin bir farklılık göstermekte midir?” sorusu kapsamında parametrik analiz yöntemlerinden olan ANOVA testi ile analizler yapılmış ve sonuçlara Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9

Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Öğretmenlerin Algı Düzeylerinin Okulda Çalışan Öğretmen Sayısı Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Boyutlar	Öğretmen Sayısı	n	\bar{X}	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
Örgütsel Olumsuzluk	1-10	60	2,31	0,76	Gruplararası	0,18	3	0,06	0,12	0,94
	11-20	72	2,35	0,77	Gruplariçi	151,04	288	0,52		
	21-30	64	2,35	0,73	Toplam	151,22	291			
	30 ve üstü	96	2,38	0,64						
Yönetsel Uygulama	1-10	60	3,11	0,74	Gruplararası	3,27	3	1,09	1,99	0,11
	11-20	72	2,96	0,80	Gruplariçi	157,62	288	0,54		
	21-30	64	3,13	0,74	Toplam	160,90	291			
	30 ve üstü	96	3,24	0,68						
Bireysel Olumsuzluk	1-10	60	2,34	0,74	Gruplararası	1,65	3	0,55	0,99	0,39
	11-20	72	2,34	0,83	Gruplariçi	159,98	288	0,55		
	21-30	64	2,37	0,80	Toplam	161,63	291			
	30 ve üstü	96	2,19	0,61						
Ölçek Toplam	1-10	60	2,79	0,49	Gruplararası	0,90	3	0,30	1,08	0,35
	11-20	72	2,71	0,62	Gruplariçi	80,05	288	0,27		
	21-30	64	2,82	0,49	Toplam	80,96	291			
	30 ve üstü	96	2,86	0,48						

Tablo 9’da yer alan sonuçlar araştırmaya katılan öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin okulda çalışan öğretmen sayısı değişkenine yönelik ANOVA testi sonuçlarıdır. Sonuçlar incelendiğinde örgütsel olumsuzluklar boyutunda [$F_{(3-288)} = 0,12; p> 0,05$]; yönetsel uygulamalar boyutunda [$F_{(3-288)} 1,99; p> 0,05$]; bireysel olumsuzluklar boyutunda [$F_{(3-288)} 0,99; p> 0,05$] ve ölçek genelinde [$F_{(3-288)}= 1,08; p> 0,05$] sonuçlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretmenlerin Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Algı Düzeylerinin Branş Değişkenine Göre İncelenmesi

“Öğretmenlerin branş değişkenine göre okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri belirgin bir farklılık göstermekte midir?” sorusu kapsamında verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle non-parametrik analiz yöntemlerinden olan Kruskal-Wallis H testi ile analizler gerçekleştirilmiş ve sonuçlara Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 10’da yer alan bilgiler öğretmenlerin okullardaki örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeylerinin branş değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi analiz sonuçlarını göstermektedir. Sonuçlar incelendiğinde örgütsel olumsuzluklar boyutunda [$\chi^2_{(2)}=0,33; p> 0,05$] anlamlı farklılık bulunmazken; yönetsel uygulamalar boyutunda [$\chi^2_{(2)}= 11,50; p< 0,05$]; bireysel olumsuzluklar boyutunda [$\chi^2_{(2)}= 6,94; p< 0,05$] ve ölçek toplamında [$\chi^2_{(2)}= 7,37; p< 0,05$] anlamlı düzeyde farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan anlamlı farklılıkların hangi ikili gruplardan kaynaklı olduğunu belirleyebilmek amacıyla Bonferroni Çoklu Karşılaştırma Analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre yönetsel uygulamalar boyutunda okul öncesi öğretmenleri ile sınıf öğretmenleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Sıra ortalamaları incelendiğinde bu farkın sınıf öğretmenleri lehine olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle; sınıf öğretmenlerinin örgütsel belirsizlik algı düzeyleri okul öncesi öğretmenlerine göre yönetsel uygulamalar boyutunda daha yüksektir.

Tablo 10

Okullardaki Örgütsel Belirsizliğe İlişkin Öğretmenlerin Algı Düzeylerinin Branş Değişkenine Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Boyutlar	Branş	n	\bar{X}	Ss	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Fark
Örgütsel Olumsuzluk	1.Okulöncesi	38	2,29	0,78	140,59	2	0,33	0,84	
	2.Sınıf	80	2,38	0,79	150,08				
	3.Branş	174	2,35	0,67	146,14				
Yönetmel Uygulama	1.Okulöncesi	38	2,73	0,86	106,84	2	11,50	0,00*	1-3
	2.Sınıf	80	3,08	0,71	141,86				
	3.Branş	174	3,22	0,70	157,30				
Bireysel Olumsuzluk	1.Okulöncesi	38	2,10	0,73	127,32	2	6,94	0,03*	1-2 2-3
	2.Sınıf	80	2,50	0,80	166,03				
	3.Branş	174	2,25	0,70	141,71				
Ölçek Toplam	1.Okulöncesi	38	2,52	0,71	112,46	2	7,37	0,02*	1-3
	2.Sınıf	80	2,82	0,49	147,59				
	3.Branş	174	2,85	0,47	153,43				

Bireysel olumsuzluk boyutu için yapılan Bonferroni Çoklu Karşılaştırma Analizi sonuçları incelendiğinde okul öncesi öğretmenleri-sınıf öğretmenleri ile sınıf öğretmenleri-branş öğretmenleri ikili grupları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri-sınıf öğretmenleri ikili grubunda anlamlı farklılık ile sınıf öğretmenleri-branş öğretmenleri arasındaki anlamlı farklılıktan ikisi de sınıf öğretmenlerinin lehinedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin örgütsel belirsizlik düzeyleri bireysel olumsuzluklar boyutunda diğer öğretmenlere göre daha fazladır denebilir. Ölçek genelinde yapılan Bonferroni Çoklu Karşılaştırma Analizi sonuçları doğrultusunda okul öncesi öğretmenleri-sınıf öğretmenleri ikili grubundan kaynaklı belirgin bir fark ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç çerçevesinde sıra ortalamaları incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri okul öncesi öğretmenlerine göre daha fazladır denebilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada öğretmenlerin okullarda karşılaştıkları örgütsel belirsizlik durumlarına ilişkin algı düzeyleri; medeni durum, cinsiyet, yaş, mezun olunan fakülte, branş, okuldaki öğretmen sayısı, ve okul türü değişkenine göre incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri cinsiyet, medeni durum, okul türü, mezuniyet, okuldaki öğretmen sayısı, mezun olunan fakülte değişkenine göre incelendiğinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Branş ve yaş değişkenine göre yapılan incelemede ise belirgin bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Araştırma sonuçları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Araştırmaya katılan hem erkek öğretmenler hem de kadın öğretmenlerin örgütsel belirsizlik algıları orta düzeydedir. Bu yüzden bu bulgular; Doğan ve Uğurlu (2014), Akatay, Yücekaya ve Kısacık (2016), Gökyer ve Türkoğlu (2018), Çobanoğlu ve Derinbay (2016) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonuçları medeni durum değişkenine göre incelendiğinde yine belirgin bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu araştırmada ortaya çıkan sonuç, Kalağan ve Güzeller (2010) ve Yarmacı (2018) tarafından yapılan araştırmada öğretmen algılarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Öğrenim durumu değişkenine göre yapılan analiz sonuçları incelendiğinde de anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu bulguların, Bozkurt ve Yurt (2013), Uğraşoğlu ve Çağanağa (2017) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Araştırma sonucuna göre yaş grupları arasında; 30 yaş altı olan öğretmenlerin örgütsel belirsizlik algı düzeyleri 31-40 yaş arasındaki öğretmenlerin algı düzeylerine göre daha fazladır sonucuna ulaşılmıştır. Köybaşı, Uğurlu ve Ceylan (2017) yaptıkları çalışmalarında bu araştırmanın sonuçları ile benzer sonuçlar elde ettikleri görülmektedir. Buna göre öğretmenler; mesleklerinde yaşları ilerledikçe tecrübe kazanmakta ve kazandıkları bu tecrübe, örgütlerindeki belirsizliğe karşı yüksek düzeyde algı gösterdikleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Mesleğinde tecrübeli öğretmenlerin bu belirsizliklere

yüksek düzeyde olması, örgütleri ile olan bağlılıklarını güçlendirmekte ve kurumları ile aralarındaki aidiyet duygusunu geliştirmektedir.

Araştırma sonucunda branş değişkenine göre yapılan incelemede ise okul öncesi öğretmenleri-sınıf öğretmenleri ile sınıf öğretmenleri-branş öğretmenleri ikili grupları arasında anlamlı farklılık bulunduğu görülmüştür. Okul öncesi öğretmenleri-sınıf öğretmenleri ikili grubunda anlamlı farklılık ile sınıf öğretmenleri-branş öğretmenleri arasındaki anlamlı farklılıktan ikisi de sınıf öğretmenlerinin lehinedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin örgütsel belirsizlik düzeyleri bireysel olumsuzluklar boyutunda diğer öğretmenlere göre daha fazladır. Ölçek genelinde yapılan okul öncesi öğretmenleri-sınıf öğretmenleri ikili grubundan kaynaklı anlamlı farklılık ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç çerçevesinde sıra ortalamaları incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin örgütsel belirsizliğe ilişkin algı düzeyleri okul öncesi öğretmenlerine göre daha fazladır denebilir. Çakal (2016), Çiçek, Sağlam ve Yüksel (2015), Kahveci, (2010) ve Kolay (2012) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları ile benzer olduğu görülmektedir. Buna karşın bu bulgu Apak (2016) ve Dönmez (2016), Yanık (2012) çalışmaları ile örtüşmemektedir.

Öğretmen ve yöneticilerin belirsizlik durumlarına verdikleri tepkilerle ilgili ülkemizde yeteri kadar çalışma yapılmamıştır. Örgütsel belirsizlik hayatımızın tüm alanında olduğu gibi okullarımızda da eğitim öğretim sürecini olumsuz bir şekilde etkilemekte ve hedeflerin amacına ulaşmasına etki etmektedir. Toplum etkileyen okullarımızın, bu belirsizlik durumlarından en az şekilde etkilenmesi ya da hiç etkilenmemesi için öğretmenlerin örgüt kültürüne uygun şekilde davranması gerekmektedir. Okullarda yöneticilerden başlayarak öğretmenler, öğrenciler, veliler ve okul çalışanları gibi tüm eğitim paydaşları belirsizlikten etkilenmektedir. Bu etki topluma kadar ulaşabildiği için belirsizliklerin dikkate alınması ve önemsenmesi gerekmektedir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular doğrultusunda öğretmen ve yöneticilerin okullarında karşılaştığı belirsizliği en aza indirmek için çeşitli öneriler getirilmiştir.

Öneriler

Bu başlık altında araştırmada elde edilen bulgular ve araştırmanın sınırlılıkları doğrultusunda, uygulayıcılara aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

1. Okullarda örgütsel belirsizliği azaltmak için tüm eğitim paydaşlarının katılımının sağlandığı eylem planı hazırlanmalıdır.
2. Okul yöneticilerinin eğitime bakış açısı, yönetim anlayışı, adalet duygusu gibi özellikleri önemsenmeli ve şeffaf bir yönetim anlayışı sergilemeleri sağlanmalıdır.
3. Okullarda oluşan örgütsel belirsizliği azaltmak için uygulanabilir orta vadeli planlar hazırlanmalıdır.
4. Okullarda öğretmen-öğrenci-velilere yönelik gelişim ve değişim konulu eğitimler düzenlenmelidir.
5. Tüm öğretmenlere okullarda görev dağılımları yapılmalı ve öğretmenlerin kendi görev alanları ile ilgili çalışmalara katılımları sağlanmalıdır.
6. Okulların belirsizliğe karşı bilgi kirliliğini önleyecek ve sağlıklı bilgi akışını sağlayacak iletişim kanallarını kullanmaları sağlanmalıdır.
7. Okullarda sağlıklı ve süreklilik arz eden kurum kültürü oluşturulmalı ve paydaşlar arası işbirliği önemsenmelidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş merkez Onikişubat ve Dulkadiroğlu ilçelerindeki resmi okullarda çalışan tüm öğretmenlerin görüşleri ile sınırlandırılmıştır. Yapılan alan araştırmasında zaman durumu göz önünde bulundurularak evren sadece belli bir bölgeyi kapsamaktadır. Araştırma 2021 yılında yapılmış olup araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerin fikir ve düşünceleri o zamanki algıları ile sınırlı tutulmuştur.

Kaynakça

- Arslan, Y. (2013). *Belirsizlik yönetimi (BELYÖN) programının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyine etkisi: Kadın öğretmen adayları üzerine deneysel bir araştırma. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi].* Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, M. (1986). *Eğitim yönetimi* (Ders Notları). İM Eğitim Araştırma Yayın Danışmanlık AŞ.
- Aydın, M. (2000). *Eğitim yönetimi*. Hatipoğlu Yayınevi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2008). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi.
- Can, E. ve Serençelik, G. (2017). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin okul yönetimine katılımlarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 525-542.
- Celep, C. (1998). Eğitim örgütlerinde öğretmenlerin örgütsel adanmışlığı. *Eğitim ve Bilim*, 22(108).
- Dovers, S., Hutchinson, M., Lindenmayer, D., Manning, A., Mills, F., Perkins, P., Sharples, J. & White, I. (2012). Uncertainty, Complexity and the environment. In *Uncertainty and Risk* (pp. 263-278). Routledge.
- Ergene, Ö. (2020). Matematik eğitimi alanında ölçek geliştirme ve ölçek uyarlama makaleleri: Betimsel içerik analizi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 34(2), 360-383.
- Helsing, D. (2007). Regarding uncertainty in teachers and teaching. *Teaching and Teacher Education*, 23(8), 1317-1333.
- Milliken, F. J. (1987). Three types of perceived uncertainty about the environment: State, effect, and response uncertainty. *Academy of Management Review*, 12(1), 133-143.
- Nunnally, J. C. (1978). An overview of psychological measurement. *Clinical Diagnosis of Mental Disorders*. 97-146.
- Polat, M. ve Arabacı, İ. B. (2015). Enformasyon kuramı bağlamında sosyal ağlar, örgütsel belirsizlik ve eğitim: Kavramsal bir analiz. *Journal of International Social Research*, 8(37).
- Radford, L., & Peirce, C. S. (2006). Algebraic thinking and the generalization of patterns: A semiotic perspective. In *proceedings of the 28th conference of the international group for the psychology of mathematics education, north American chapter* (Vol. 1, pp. 2-21).
- Sarı, S., ve Dağ, İ. (2009). Belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeği, endişe ile ilgili olumlu inançlar ölçeği ve endişenin sonuçları ölçeğinin Türkçeye uyarlanması, geçerliliği ve güvenilirliği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10(4), 261-270.
- Smithson, M. (2008). The many faces and masks of uncertainty. In G. Bammer & M. Smithson (Eds.), *Uncertainty and risk* (pp. 13-26). Earthscan.
- Tınaztepe, C. (2012). The effect of desire for change on the relationship between perceived uncertainty and job related affective wellbeing. *International Journal of Social Sciences and Humanity Studies*, 4(2), 127-136.
- Toytok, E., ve Yavuz, M. (2020). Okullardaki örgütsel belirsizlik düzeyini belirleme ölçeğinin geliştirilme çalışması. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 799-823.